

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre " 50 "
Negyedévre " 25 "
Egy órára " 1 "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, többszöri hirdetések alkuszerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 80 kr.

Az iskolázás.

A gólya elszált. . . A nyár végefelé járását juttatja ez eszünkbe, még ha a nap majdnem forrón tűz le a földre s árnyéktalan helyen, munka nélkül is, ugyancsak izzadunk.

Ha a vándor madár nem figyelmeztetne is az ősz közeledésére, megteszi ezt a városok népesülése azoknak visszaérkezéssel, akik a nyomasztó lég elől a fürdők sétányai, — vagy a hegyes vidék lombos fái és fenyves erdei árnyába vonultak. De leginkább az a pezsgő élet aminek zajával, a kihaltak látszó iskolák csendjét, a beözönlő muzsafiak felverik.

Igaz! . . . Hogy a tikkasztó nyárnak iskolai munkára alkalmatlan és csak szünetelésre való napjai elmúltak, semmi sem bizonyítja inkább — a kisebb és nagyobb iskolák benépesedésénél, amelyek a legelemibb életismereteken kezdve a szakélet — pályára, vagy a tudós leg-tiszteletre méltóbb fokozatának elnyerésére is előkészítenek, legalább megadják a lökést felebb-felebb haladásra, a végtelen tökéletesség lépcső fokain.

Megtudjuk-e ezeket jelentőségükhöz méltólag becsülni. Mert iskola . . . iskolázás . . . e nevek a legnemesebb fogalmakat, az emberiség magasabb erkölcsi és szellemi emelkedésének kellékeit hordják magukban.

Hivatásunknál fogva, mint akik azo-

kat a tekinteteket ápolni kötelesek vagyunk; de méginkább belső ösztönünknel fogva, az emberiség legmagasabb érdekeinek murkálása iránt, amelyre egyszerű életkörülményeink közt több igyekezetet, mint kívánatos eredményt bizonyítottunk meg; az iskolai év kezdetén, amikor édes hazánk iskoláiban a »Jövel Szent Lélek Ur Isten» fenséges igéi imában és dalambam nemsokára elhangzanak s megnyílik újra az ismeretszerzés alkalmá, — mintegy ellenállhatlan indítást érzünk arra, hogy szóljunk mi is az iskolázásról, némely inkább tapasztalatból folyó, tehát gyakorlati figyelemzetezésekkel és nemcsak egy vagy másik fajta előkészítő, vagy már szakismeretet adó iskolák iránt dédelgető előszeretettel, hanem elfogulatlanul legismeretesebb iskoláink érintésével és kivált a helyi viszonyokat sem hagyva figyelmen kívül.

I. Elemi népiskolák.

Az elemi népiskolák, mivel a nemzetet alkotó milliókban a legnagyobb számot a nép alkotja, legszámosabbak s éppen azért, mert a népnek adják meg azon szükséges ismereteket, amelyek birtokában, ez életviszonyait megfelelő biztossággal intézheti, kötelességeit helyesen teljesítheti embertársai iránt általában, de különösen a nagy és köztársadalom alapját képező családi életben stb. kellő kifejtésök tehát, hogy feladatuknak minéljobban megfeleljenek.

oly fontos, hogy méltán magokra vonják a közelebbről és távolabbról, vagy közvetlen és közvetve érdeklődők figyelmét és foglalkoztatják munkásságukat. Az ilyes mondások: »Az iskolamester az ország legelső hivatalnoká.» »A francziákat a német iskolamesterek győzték le» stb. éppen nem bombasztok, mert csak a népi-iskolázás fontosságát akarják kifejezni, amikor ezek fejlettségétől értékelik a polgárok honfui készségét s még honvédelmi kötelességeiben való képességét is, — e korban, amikor nem nyerszerűvel többé, hanem a szükséges ismeretekben nagyobb jártassággal és erkölcsileg is tántorgástól ment érzéssel lehet, miként birodalmakat és hadseregeket kormányozni, úgy polgári és katonai kötelességek elviselésében is öntudatosan, nyugodt biztossággal résztvenni.

Annyira megvagyunk győződve a mondottakban fekvő igazságról és annyira feltételezzük mások meggyőződését is, hogy példákkal is bizonyíthatni egészen feleslegesnek látjuk.

Hogy a népiskolák a szükséges kelésekkel birjanak a nép kiművelésére: kétségtelen, hogy nemcsak tanító, — hanem nevelő intézeteknek is kell lenniök. A családtól, ennek nevelő köréből átvevő lelkeket, nemcsak ismeretekkel kell emelni, hanem a netalán szülektől helytelenül formált sziveket is lehetőleg úgy alakítani, hogy a jót, ne azért kövessék, mert rendelik, hanem

Nagy szomorúság van . . .

Nagy szomorúság van
Mostanába nálunk,
Mindenütt keresünk,
De csak nem találunk.

El-elemlegetjük
A nevedet százszor,
Olyan üres minden,
Oly nagyon hiányzol.

Dalos ajakadról
Vidám nótá zengett,
Hogy szokjuk hát most meg,
Ezt a bántó csendet!

Keresünk, keresünk . . .
Én csak úgy titokban;
Pedig én szeretlek
A legeslegjobban . . .

Minek is hagytál itt,
Minek is mentél el . . .
Nem bírok a szívem
Keserűs égével . . .

ifj Szilágyi Imre.

József főherceg a Hortobágyon.

A legnépszerűbb magyar királyi herceg alakját szívébe zárta a magyar nép, melyhez mindig közel tudott férközni azzal az ő szeretetreméltó, leereszkedő és mégis egyszerű modorával. Annyi sok szépet mondtak már el a fenséges királyi hercegről: milyen igaz szeretettel banik mindenkivel, aki eléje kerül, legyen az ur vagy paraszt, katoná vagy polgári állásu ember; annyi kedves mozzanat került köztudomásra a királyi herceg életéből, a közemberekkel való érintkezéséből, hogy az igazi magyar érzelmű herceget, az ő emberbaráti és embertársi érzelmekkel teli szívét teljesen megismerhette mindenki.

És mégis, a sok való és adomaszerű leírás mellé szinte szükségesnek érzem, hogy leírjam hogyan él, hogyan beszél, hogyan cselekszik a magyar főherceg mindenféle az országban jártában-keltében.

Egyszerű, katonás, mikor mint a magyar királyi honvédsereg főparancsnoka vesz és oszt parancsokat; sziv lyes, mondhatnám: barátságos és jóságos szemeiből kiugárzik az öröm, mikor a magyar néppel érintkezik. Mindig tapintatos és ezzel az ő végtelen tapintatával képes elérni azt, hogy az osztatlan, határtalanul nagy tisztelet, melylyel az ő dicső személye és fenséges családja iránt mindenki viseltetik, nem csökken, de sőt még

fokozódik is, mikor tréfásan bizalmaskodik még a nép gyermekeivel is.

Pedig bizalmaskodik, kikérdezi őket és ha valamelyik megnyeri tetszését (és a magyar paraszt emberségtudó, okos, nyílt eszű, hogy megértse: kivel beszél) bizony bizony elparolázik az egyszerű emberekkel.

Egyszerű ok volt az, ami négy év előtt Debreczenbe hozta a fenséges urat.

Mint a magyar királyi honvédség főparancsnoka, az ottani kerület csapatainak a megsejtelésére utazott Debreczenbe: de nem feledkezett meg egy korábbi ígertéről sem és már a megérkezéskor, mikor a csöndes vérmersék etű civis-polgárok a lelkesedés őszinte kifejezéseivel fogadták a vasuti állomáson a Fenséget, ő maga hivatkozva ígertére, a fogadására kivonult óriási közönség elén Dégenfeld József gróf debreczeni főispán által mondott üdvözlő beszédre a következő választ adta a főherceg:

»Fogadja Méltóságod s fogadja Debreczen város lelkes magyar közönsége ezért a szélyes, ezért a rokonszenves fogadtatásért őszinte köszönetemet.

Legyenek róla meggyőződve, hogy mint mindig, úgy ezuttal is örömmel jöttem önök közé, örömmel jöttem, hogy Debreczen város közgazdaságilag oly fontos nevezetességét megtekintsem.

Képviselői beszámoló. Magyar Kossa Géza vasárnap tartotta beszámoló beszédét a jásznagykun-szolnokmegyei Tisza-Berő községben.

Unitáriusok új főiskolája. Az a körülmény, hogy a néhai Berde Mózes végrendeletének érvényesége iránt az unitárius vallasközönség ellen Berde rokoni részéről folyamatba tett per az unitárius vallasközönségre jó eredménnyel végződött, lehetővé teszi az unitáriusok ama régi óhajának megvalósítását, hogy kolozsvári főiskolájuknak új helyiséget építsenek. Ezt évekket ezelőtt elhatározta már az egyházi főtanács. Mindeddig azonban nem került megvalósításra a sor. De pár év alatt sikerült a főiskola mai helyiségével szomszédos telkekből egy egész sort megvásárolni az azok helyébe már az idén megkezdik az új főtanoda felépítését. Okt. 1-én hozza kezdenek a régi épületek bontásához, a mivel a régi Kolozsvár egy nagy darabja tűnik el a föld színéről. Az új főiskola teljesen modern berendezésű és külsőleg is tetszetős épület lesz. Építésénél egyebek közt tekintettel lesznek arra a jelentékeny szervezeti változásra, a mely azaital következik be a főiskola életében, hogy az azzal addig szerves kapcsolatban működő theologiai intézet önálló szervezetet kap. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy az unitáriusok márik erdélyi középiskolája: a székelykereszuri gimnázium, szintén változáson megy át közelebből, a mennyiben az idei zsinat határozata alapján hat osztályúvá fog kiegészítettetni.

KÜLFÖLD.

Osztrák dolgok. Bécsből jelentik: Az alkotmányhünyagybirtokosok végr. bizottsága Szept. 2. kilencz órákor Baerenreuther volt kereskedelmi miniszter lakásán tanácskozássra gyűlt össze. A tanácskozáson, a mely negyedfél óra hosszáig folyt a helyzetről, jelen volt Chlumetzki báró is. A tanácskozás eredményét titokban tartják, de mégis egy és más kiadvárgott belőle. Az alkotmányos nagybirtokosok tekintettel a politikai helyzet fenyegető komorságára, a mely a jövőben még élesedhetik, szükségesnek találtak, hogy a helyzet áapos megvitatásával már most állást foglaljanak. Jelentőséget adott az öszejeövetelnek az a körülmény, hogy a tanácskozásban élénk részt vett Chlumetzki báró, a kit az utóbbi időben két ízben fogadott a király hosszabb kihallgatáson és a ki ezen a héten Széll Kalmanná is járt Ratóton. Chlumetzki előadása nagy hatást tett.

Nem kevésbé fontos volt az, hogy a csehországi német nagybirtokosság képviselője Thun Oszváld gróf is főszólat. Thun Oszváld grófnak éppen minap nyílt alkalm a csehországi hadgyakorlatoknál, hogy az uralkodónak őszinte jelentést tegyen a helyzet komolyságáról. Az alkotmányos nagybirtokosság értekezlete Chlumetzki és Thun Oszváld jelentése alapján elhatározta, hogy nem fog külön uton járni, nem válik el a többi német csoporttól, hanem tovább is ragaszkodik a német klubok vezetősége által pünkösdkor kiadott programhoz. Más szóval ez annyit jelent, hogy a nagybirtokosok fenntartják a szolidaritást a német ellenzékkel s tovább is ragaszkodnak a németek követeléseihöz, a melyek a pünkösdi programban föl voltak sorolva. Az alkotmányos nagybirtokosságnak ez a határozata kétségkívül fokozni fogja a német ellenzéknek ellenállását Thun gróf kormánya ellen és valószínűbbé teszi, hogy a közel jövő oly konstellációkat fog teremteni, a melyek a csehek izolálására fognak vezetni.

Bécsi tudósítás szerint a Reichsrathot október 10-ére fogják összehívni.

A rennesi tárgyalás.

A Dreyfus-pör szept. 2-odiki tárgyalásán mindössze három tanu: hallgattak ki: Hartmann őrnagyot, a ki folytatta pénteki vallomását, Havet akadémikust és

De Fonds-Lamotte tüzértisztet. Mind a háromnak a vallomása érdekes és Dreyfusra igen kedvező volt. Hartmann a borderóban emittelt dolgok technikai magyarázata után azt a meggyőződést fejezte ki, hogy Dreyfus nem irhatta a borderót. Ugyanezt következtette Havet is a borderó rossz francia stílusából s azt mondotta, hogy a borderó csak Walsin-Esterhazy irása lehet. Dreyfus artatlanságát hangoztatta, a harmadik tanu De Fonds-Lamotte tüzértiszt is, mikor azt bizonyította, hogy a borderó dátumát megváltoztatták és jóval előbbre tették, csak hogy a vádlottra alkalmazzhassak.

A tárgyalás folyamán felszólt Deloye tabornok, tüzérségi felügyelő is s azt mondta, hogy személyes véleménye szerint Dreyfus bűnössége nincs bebizonyítva. A tanu vallomása közben érdekes vita is volt egyrészt Deloye tabornok és Hartmann őrnagy, másrészt Labori, Picquart és Gonse között.

A tárgyaló terem egészen megtelt, a közönség azonban csendesen viselkedett s a vádlottnak és a tanuknak a belépését nem zavarta meg semmifele jelenet. A tanu padján körülbelül huszan voltak a már kihallgatott tanu közzül, köztük Mercier, Roget, Billott és Deloye tábornokok, és Picquart ezredes. Dreyfus kissé rossz színben volt, ugylászik, hogy a folytonos izgalmak ártnak neki. A hallgatóság soraiban élénken vitafkoztak arról a tanácskozárról, a mely pénteken egyrészt Cavaignac, Roget és Gonse, másrészt Paleologue és Chanoin tabornok közt folyt le.

Az elnök hetedfél órákor, mint rendesen megnyitotta a tárgyalást és elrendelte a tanukihallgatás folytatását. Hartmann őrnagyot híván fel vallomása folytatására.

Az ítélet.

Azt remélték, hogy Szombaton befejezik a tanu kihallgatását, de ez a remény nem ment teljesedésbe, mert csak kevés tanu hallgattak ki s a még hátralévő tanu mára maradtak. Ha mindezeket a tanukat kihallgatják, akkor esütörtökön ki fogják hirdetni az ítéletet. Carrière kormánybiztos holnap mondja el vádbeszédét, a mely mindössze negyedfél órát fog igénybe venni, ugy, hogy Demange is megkezdheti védőbeszédét, a melyet szerdán fog befejezni. Csütörtökön Labori fog rövid védőbeszédét mondani. E beszéd után a bíróság vissza fog vonulni tanácskozás végett és még csütörtökön ki hirdeti a z ítéletet. A hétfői vagy keddi ülésen föl fogják olvasni a Du Pa y de Clammal fölvevett jegyzőkönyvet.

Dreyfus a csillagászat előtt.

Mascart a párisi csillagda igazgatója az augusztus 26—27. közötti éjjelen egy új bolygó csillagot fedezett fel, mely esti 10 óra és reggeli 3 óra között volt látható. Az új bolygócsillag a Verseau-konstelláció közelében tünt fel, melynek jegye E. P.

Mascart véleménye szerint a bolygó megjelenése igen jó jel, E. P. ugyanis azt jelenti: «En proces.» Az új bolygócsillag az igazságnak tükré... Ez Dreyfus csillaga.

A Protestánsok hanyatlása.

Ezt következteti és e czim alatt közli a »Hazánk« az alsószabolcs-hajdu egyházmegyei közgyűlés elébe terjesztett jelentéséből Zsigmond Sándor esperes és tiszántuli egyházkerületi főjegyzőnek, a magyarországi protestantizmus állapotát. Meg tudjuk magyarázni magunknak, hogy a klerikalizmus, amelynek nevében és tollával a »Hazánk« regisztrál és írja jelentését kapva-kap olyan körülmények amelyekből a vészmadár károgaását lehet hallatni. Hisz a katholicizmus hanyatlásáról és biztalan jövőjéről nemcsak hírek jelennek meg, hanem egész könyvek jöttek forgalomba, ha az Ausztriában folyamatban levő »Le Rómával«-féle agitációnak csekély jelentőségét tulajdonítanak is. Tehát ama hír terjesztése a »vicem pro vice...« elven alapul és habár nem keresztényi is a kárör-

vendés, eléggé az emberi természetből való és ezért nem is rendkívüli.

Nem azt kérjük, hogy szükséges-e a hibákat, hiányokat és fogyatkozásokat palam et publice kürtölni; van-e e kürtölésnek javító hatása, amit a nyilvános tudul adással leg-alább is elérni kellene. Hanem azt kérjük, hogy ismerje a »Hazánk« annak a vidéknek viszonyait, a melyben levő szomorú jelenségekről szól az esperesi jelentés s a melynek nyomán ama következtetés: »A Protestantizmus hanyatlása.« Ha nem ismeri, megmondjuk mi, hogy az a nép, azon a vidéken tanu és baromtartási gazdaságot üz, életének nagyobb részét a pusztán tölti, távol a templomtól és a magasabb műveltségű társadalmi érintkezéstől; ha tehát nem töltik a templomot, sőt káromlás jelenik meg ajkukon, és ók maguk a korcsában; ez bizony elég sajnós, de kimagyarázható és ha lehetséges, javítandó. Am azt kérjük, hogy a kath. nép között, a legnagyobb papi öröklődés dacára, milyen a józan vallásosság; de kivált milyen az erkölcsi élet, am adjon erre elfogulatlan feleletet a »Hazánk«. És aztán — igazságs viszonyítás után kürtölje világgá, hogy a Protestantizmus hanyatlak-e a katholicizmussal szemben, vagy ellenkezőleg!

H I R E K.

* **E. Kovács Gyula árvái.** A ki a nemzeti kultúra papja volt, a míg itt és a nemzeti eszme hőseinek emlékünnepeén lette halálát: E. Kovács Gyula családja érdekében mozgalom indult meg, hogy a kiváló szín-művész árváiról a nemzet gondoskodjék. A mozgalom élén Jókai Mór áll, a ki a következő felhívásban hívja fel az adakozásra a közönséget:

E. Kovács Gyula.

Hősöket személyesített a színpadon, mint hős halt meg a hősök sírjánál.

Halála oly csodálatos volt és megrendítő, a művészet és szabadság szolgálata közepett.

Méltó, hogy emlékét ércszobor örökítse meg.

De a nagy művész nemcsak a művészet eszményi világában hagyott betöltetlen ürt maga után, hanem a valódi családi világban is.

Özvegye é arva leányai elvesztették a család-fenntartó férjet és apát.

Azokhoz fordulunk, a kiknek érzésük van érdemek jutalmazására, elhagyottak gyámlatása iránt s kiket a sors felruházott ez érzések foganatosításának tehetségével.

Az elhunyt nagy művésznak elhagyott családját a nemzetnek kell pártfogása alá vennie.

E czélból nyitunk aláírást E. Kovács Gyula családjának biztosítására.

Keveset a szavakból, többet a tettekből. A művész emléke éljen, — de árvái éhlessenek.

Dr. Jókai Mór.

Az adakozást megkezdtek:

Dr. Jókai Mór 200 koronával,

Révai testvérek 200 koronával.

Az Egyetértés szerkesztősége 100 koronával.

Az adományok Székula Ákoshoz, a gyűjtőbizottság pénztárosához küldendők Kolozsvarra, de elfogadja a jótékony adományokat az Egyetértés kiadóhivatalának pénztára is, sőt elfogadja a »Debreczen« szerkesztősége is.

* **Hajdumegye állategészségügye.** —

Hajdumegyében a múlt hó végéig a következő állatbetegségek fordultak elő:

Lépfene: B-Ujváros 1 udvar, H-Dorog 1 udvar, P-Ladány 1 udvar, összesen 3 község, 3 udvar.

Veszétség: Nánás 1 u., összesen 1 község, 1 udvar.

Takonykór: Földes 2 udvar, H-Nánás 2., Szoboszló 1 u., Kis-Szóke 1 u., összesen 4 község 6 u.

R ü h k ó r : H.-Hadház 1 u., Nádudvar 1 u., összesen 2 község 2 udvar.

S e r t é s v é s z : B.-Ujváros 1 u., Földes 7 u., Böszörmény 2 u., Hadház 5 u., Nánás, Szoboszló, Kaba, Nádudvar 1-1., Szovát 38 u., Téglás 6 u., Tetétlen 1 u., összesen 11 község.

* **Szerkesztőségünk köréből.** Felelős szerkesztőnk, Bartha Mór 6 heti távollét után lapunk szerkesztését dr. B e n e d e k János ideiglenes szerkesztőtől átvette.

* **Debreczen kitüntetés Szegeden.** A szegedi országos mezőgazdasági kiállításon ki volt állítva Debreczen híres méneséből is néhány darab. A lókiállítás juryje tegnap ítélte oda a díjakat s Debreczen városa kiállított gyönyörű lovaiért első díjat nyerte. A debreczeni gazdasági tanintézetet kiállított juhaiért pedig kitüntetésre méltatta a jury.

* **Ülés a városházán.** Ma délelőtt a városháza kis tanácstermében Komlóssy Arthur h. polgármester elnöklete alatt teljes tanács ülés volt, melyen folyó ügyeket tárgyaltak, s a holnapi közgyűlés tárgyait készítették elő.

* **Ki éljen ?** A kollegium előtti sürgősforgás a tanév kezdetét árulja el. Reménytől duzzadó keblü itjak szorgoskodva végzik a beiratkozás fontos műveletét. Közben-közben megindul a vita — ki lesz a jelen évben könyvtárnok — s ki foglalja el az ifjuság legdiszesebb állását, a jogász segítő egyesület elnökségét. Erre K u n Béla 4 jh. van ismét jelölve, ki oly érdemes embere az ifjuságnak, hogy ellenjelöltje egyáltalán nem lesz. A könyvtárnoki tiszt ez évben theologus diákkal lesz beöltve. Erősen aspirál rá A c s a y Lajos, kinek tekintélyes partja van. Ellenjelöltje B a l o g h Gyula, kinek pártbívei szintén bíznak a győzelemben. Majd e hó közepén megválik, ki lesz vajjon a babér ?

* **Locsarekné és Komjáthy.** Komjáthy János Lindewiesen lesoványodott szinigazgatónk a tegnapi estétől a következő levelet kapta :

Tisztelt Direktor Ur !

„Nem bírok tovább hallgatni. Türem, hallgattam, de megsértett női önérzetem immár nem képes tovább megtorlás nélkül tűrni.

Mikor társulatától megváltam, elhatároztam, hogy színészetemnek még emlékével is szakítani fogok s főképen pedig emancipálom magam azon direktori önkény alól, a melynek igája ellen fellázdott önérzetem oly sokszor tiltakozott.

És ön direktor ur nem akarja tisztelni a nyugalmat szomjazó női szívnek jogos óhaját! . . .

Ön nem akar engem nyugodni hagyni, tisztelt direktor ur! úgy mint ez előtt komikakörömbe. Megzavarja álmaimat s felriasztja lelkem szűzi csendességét! . . .

Mondja miért üldöz, miért háborgat? Nem, nem bírom már tovább tűrni! . . .

.....

K o m j á t h y János Lindewiesen lesoványodott szinigazgatónk megdöbbenve ejtette le a rózsaszínű papírlapot s felkiáltott.

— Istenem, mi történt avval a szegény asszonnyal? Hisz én már hónapok óta nem láttam. Hiába akarok visszagondolni, nem jut eszembe efféle üldözés!

Felveszi a levelet s tovább olvassa.

..... Soha, soha sem gondolok napoként önökre, de egész éjjel Önökkel, de fő

képen Önnel álmodom. Most a próbáról késtem le, most a jelenésemről. Lehuzta a gázsimat, összeszidott egy rögtönzésért, konkurrensemet akarja vendégszerelgetni stb. stb. Önnel álmodom mindig s ön borzasztó éjszakákat okoz nekem.

Az Isten áldja meg, ha Ön tehet róla, ne keressen fel engem álmaimban! Tisztelt hive : Locsarekné.

K o m j á t h y János, Lindewiesen lesoványodott szinigazgatónk, egy mázsányi teher esett le a szívére. Azt mondja — állítólag — hogy soha ilyen könnyen nem szabadult meg egy-egy fenyegető, kényes affértól.

* **Helyi szerző operettje.** A mint értesülünk, közéletünk egyik kiemelkedő alakja egy három felvonásos operettet írt, s azt a színi szezonban Komjáthy igazgatónk be fogja nyújtani. Az operettnek úgy librettója mint zenéje végtelen finomul sikerült, úgy hogy az előadás esetén óriási hatást fog aratni.

* **Virághervadás.** Egy kis mosolygó arcú, vidám baba költözött el az anyaiok közé. Balogh Zsigmond albír és neje Békésy Rózi 1 éves kis Lajos fiuk elhunyt. A kis temetése holnap, 5-én d. u. 3 órakor lesz a Kölcsey u. 9 sz. háztól.

* **Műkedvelő előadás.** Erkölcsei tekintetben szépen sikerült műkedvelő-előadást rendezett egy lelkes ifjabból álló társaság tegnap este az öreg B o r á n d bácsi ötven éves színészi pályájának emlékére. A Margit-fürdő díszterme megtelt közönséggel, a mely közönség zajos tapssal jutalmazta a szereplőket. A műkedvelők Szigeti József egyik kisebb igényű népszínművét „A szép juhász” adták elő, melyet F a l u s i l a k a d a l o m címzen egy igen szépen sikerült néma kép előzött meg, a melyet ötször-hatszor be kellett mutatni a lelkesülő közönségnek. A három felvonású népszínmű ósdi tárgya dacára is igen szépen sikerült előadásban mutatott be, melyben a főérdem Püspöki Imrét, a debreczeni színház ez érdemes tagját illeti. Végül Ádám és Éva című vigjátékot adtak elő Berczik Árpádtól. A szép és minden tekintetben sikerült előadást reggelig tartó táncz követte.

* **A kített vendég.** Misángyi Ferenc kőműves segéd az éjjel addig mulatott a csapó-utca egyik kis vendéglőjében, míg ki nem tették onnan a szürét. Künn az utcán elkezdett filozofálni :

— Ittam igaz, de fizettem is és kivertek mégis. Ez nincs rendén. Olyan maradt az én pofám, mint a többi embereké, csak a szempilláim nehezebbek. Ez is az én bajom, nem az övék. Hát akkor mért vertek ki ?

És mivel hogy ezt a nagy rejtélyt az ő gőzölgő feje meg nem tudta fejteni egész nagy-sándorosan odotta meg a kérdést. Őt kiverték, nos hát illő revansul most őt is vert és — beverte a korcsma szesz ablakát. És annyira belejötték karjai az ideges mozgásban, hogy még az öt rendre utasító rendőrök fejét is be akarta verni, világosnak nézvé azokat is, mint ez ablakokat. A rendőrök azonban lefűlelték mielőtt ezt megtehette volna.

* **Elhalasztott párbajtárgyalás.** A debreczeni kir. törvényszék büntető tanácsa ma ítélkezett volna dr. S z ö l l ö s s y Béla és R á s ó János párbajügyében. Az il-

letők még a télen párbajoztak egy színházi örszészólalkozásból kifolyólag. Mivel egyik fél nem jelent meg — a tárgyalás elmaradt s valószínűleg csak novemberben fog megtartatni.

* **Ady Endre versköete.** Lapunk belmunkatársának, Ady Endrének pár nappal ezelőtt hagyta el a sajtót versköete. Kezdő embernél még nem tapasztaltuk azt a rendkívüli rokonszenves fogadtatást, melyben a kötetet a fővárosi sajtó részesítette. Legutóbb a Magyarország, Hazánk, Pesti Napló, Uj-Idők, Ország-Világ emlékezik meg róla melegen. Különösen rokonszenves a Magyarország és az egyik legelőkelőbb magyar szépirodalmi hetilap, az Uj-Idők kritikája. Ugy ezeket, mint a kötetet ajánljuk a közönség figyelmébe. A kötet ára 1 frt, — megrendelhető László Albert könyvkereskedésében és a «Debreczen» szerkesztőségében.

* **Pánik a szegény házban.** Szücs Gábor részeges taligással nem egyszer volt már a rendőrségnek dolga. Tegnapi este részeg állapotban összeesett Földi Márton kocsiolójával. A szóváltásból veszekedés lett, mely közben Szücs kezt rántott ellenfelére. Ez menekülni akart, de üldözője mindenütt nyomában volt. A szorongatott Földi a szegényházba menekült s bezárkózott egyik nő ápoló szobájába. Szücs be akarta törni az ajtót s megöléssel fenyegette a bezárkózott kocsiolót, kit a rendőrök is alig tudtak megmenteni veszedelmes ellenfeletől. Szücs most a rendőrség börtönében van.

* **Talyigás és a rendőr harca.** Tegnap délután a Késes-utcán egyik kis korcsmában Szücs Gábor talyigás s Földi Márton vasuti munkás borozás közben öszezólalkoztak. A talyigás, aki alaposan be volt rugva, a vasuti munkást meg akarta verni, — a ki, hogy ezt elkerülje, a korcsmából kimenekülve az ispotályi szegényház egyik szobájában keresett menedéket. — A talyigás azonban nem volt rest és utána fuott. — A munkás a szobaajtóját magára zárta, de a felbőszült Szücs az ajtót felszegette s kezdte miközben megöléssel fenyegette a bezárkózott Földit. Csakhamar rendőrt hívtak, a ki csillapítani igyekezett a mindenáron ölni akaró talyigást. Ez sem volt rest és a rendőr ellen fordult, r u g d o s t a, majd fojtogatni kezdte. — A nagy larmára elősietett a szegényház felügyelője is, a kinek segítségével sikerült a talyigást ártalmatlanná tenni. Szücs Gábort a rendőrséghez kísérték el a hol fogva tartották.

* **Rendőri brutalitás.** A Debreczei Ellenőr írja Brutális dolgot követett el tegnap este Széchenyi-utcán a 81-es számú közrendőr. Egy suszterinas a kistemplom alatt a botjával a rollókat csapkodta. Meglátta ezt a 81-es számú rendőr s a fiut elakarta fogni. A rendőr üldözöben vette, de nem érte utól, hanem kiáltására a véletlenül szemközt jövő rendőr fogta el. Mikor a 81-es számú rendőr is odaért, szónéklül úgy ütötte arcsul a fiut, hogy orrán száján elindult a vér. Majd összekötötte s bekísérte. Az összeverődött nagytömeg megbotranykozásnak s felháborodásnak adott kifejezést a rendőr brutális eljárásafelett Nyilvánosságra hozzuk ezt az esetet, hogy ezuton is különösen felhívjuk a rendőrfőkapitány helyettes figyelmét s hisszük, hogy gondoskodni fog arról, hogy rendőrei senkit se verjenek véresre. Ha ez az eset igaz, úgy mi is követeljük, hogy az illető 81-es számú rendőr példás büntetésben részesüljön, mert az ilyes dolog minden jó érzést felháborít.

* **Önérzet a porban.** Lehetne így is mondani : önérzet a korcsmában. Akármilyen a cím, a tanulság nem változik s tény az, hogy az emberi önbécséret még a lebujokban

sem vész el egészen. Példa erre Kis József esete is, kit földmivesnek mond a rendőri jelentés s garázda részegnek mond a jelentést készítő rendőr. Kis József a vasárnap munkaszünet öröme gőrbé napot csinált tegnap este s hogy a mu'atság teljes legyen, alaposan összevert egy gyámoltalan közsőrűt.

A rendőrök sem bírtak a részeg emberrel, ki az egész rendőrségi sematizmust elreccitálta, reprodukálhatatlan szitkokkal fűszerezve.

— Nyolcz gimnáziumot végeztem én is. Nem félek én semmiféle rendőrtől.

Az önértetes atyáit, daczára kifogástalan alap képzettségének, beszállították a nyolcz gimnáziumot nem végzett rendőrök.

* **Az Árva Juliánna párnái.** Nagy panasszal járult a III. ker. rkapitányság elé Árva Juliánna. Mike József részegen berontott a szobájába, párnáit kihalogatva s berugott állapotban minden butorát összetörte. Különösen a párnáit siratta keservesen Árva Juliánna. — A garázda Mike bizonyára meg fog lakolni a kihalogatott s keservesen megsiratott párnáért.

* **A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Debreczenben.** A MPIT. nagy-nyűlése tudvalevőleg e hó 20-án lesz Debreczenben. Mintegy előhangul megemlékezik róla a budapesti protestáns egyh. és iskolai lap. Az erősen kormánypárti szellemű lap a következőket írja: Irodalmi Társaságunk debreczeni gyűléséhez. — Kedvező auspiciumok között indulva, minden oldalról gondosan előkészítve, népesnek és érdekesnek ígérkezik a MPIT. debreczeni gyűlése. Népesebbnék, mint a mult évi kolozsvári, vagy akár a tavalyelőtti pápai. A Társaság vezetői valozatos és érdekes programot állítottak össze: a kálvinista nagy templomban egyik lutheránus püspök kér áldást a társulat működésére s egyik pesti theologiai professzor hirdeti az Isten ígét; a gyűlésteremben a magy. kir. kereskedelmi miniszter — mint társulati másodelnök — válaszol a debreczeni kollegium és város s a tiszántuli egyházkerület hivatalfői által tolmácsolando üdvözlésre; — a debreczei theol. akadémia egyik leghíresebb tanára ama nemzeti és kulturális hatásokról értekezik, melyeket a protestantizmus hazában kifejtett és kifejtetni hivatva van, míg a református papság egyik legtehetségesebb költő tagja vallásos lantjával készül nemesíteni és termékenyíteni lelkeinket. A tagok közgyűlésén is tanulságosnak ígérkezik a tanácskozás. E mellett a házigazdai tisztet végző testületek magyaros vendégzeretettel készülnek fogadni az illustis vendégeket. A keresk. miniszterium vasuti kedvezményes jegyek engedélyezésével mozdítja elő a Társaság kulturális törekvéseit.

Ezek a jelek azt mutatják, hogy a debreczeni gyűlés külsőleg fényes, kereteiben gazdag, lefolyásában érdekes, sőt talán impozáns lesz.

Amde nem ez fődolog. Mi azt szeretnők, ha Társaságunk debreczeni gyűlése ethikai mozzanatokban is gazdag, nagyon gazdag lenne. Mi azt szeretnők, ha e gyűlés alkalmából Társaságunk szellemi és anyagi erősödést nyerne az őserőkben gazdag Debreczen és Tiszántul egyházi köreiből. Mi azt óhajtanánk, hogy az a nagy és gazdag alföldi protestantizmus, mely eddig távol tartotta magát, most saját körében közvetlenül és vezetőiben személyesen is megismerve a társulatot, tömeges erkölcsi és anyagi támogatásába venné a MPIT. nemes és fontos céljait. Mi azt kívánánk, hogy a társulat a apítasakor támadt idegenkedés teljesen és végleg megszűnjék és a debreczeni és tiszántuli egyházi körök az ő számuknak és súlyuknak megfelelő anyagi és erkölcsi érvényesülésre törekednének a társulatban. A tíz év előtti elhidegülésnek eddig is sok kárát vallotta mind a Társaság, mind maga a közegyház, melyeknek szellemi és irodalmi munkásságán nagyon

meglátszott az egyet nem értés sorvasztó meddősége. Milyen mas világ, milyen más élet lenne közegyházunkban, ha e lappangó, lekötött erőket egy szívvel lélekkel allanának munkássorba szerett közegyházunk mezején! Vajha ez a mostani gyűlés, feledes fatyolat vetve a sajnos félreértések miatt a meddő multra, a békés, a munkás, az áldásokban gazdag jövőnek lenne korszakos kezdete.

* **Kérelem a vendéglősökhöz.** A vendéglőskongresszussal több fővárosi lap vezető cikkben foglalkozott. Az Esti Ujság is érdekes cikket ír róla, a melyben szóvá teszi a vendéglősök szövetségét, melynek megalakítását a gyűlés kimondotta. Hogyha megalakul a vendéglősök országos szövetsége — ugymond a lap — mi a vendégek országos közvéleménye nevében a következő alázatos memoraudummal járulunk derült ábrázatu, barátságos mosolygásu színe elé:

1. Tiszta bort kérünk, tetszik tudni olyat, a melyet szőlőből sajtolnak valahol Mén-s, Nad, vagy Rus: vidéken, a Maros, a Balaton, vagy az Ér melleken.

2. A konyha izetes jó magyar zamatu legyen. A margarin nevezetű zsiradékot, az Ördögzigetre való deportálás terhe alatt, tessék kitiltani minden nyilvános tűzhely mellől.

3. Használt szalvétát mosásba kell adni, nehogy terjesztője legyen a tüdővésznek. Abszolút tisztaság mindenütt.

4. A pinczerek magyarul beszéljenek, a vendéget magyarul kell fogadni s csak ha a holdogtalan egyáltalán nem tud másképp mint németül, am alljon rá a pinczér is a german szóra. A magyar szó: ez legyen a legelső kötelességül főlrva mind a fővárosi szakiskolában, mely már működik, mind pedig a vidéki inasiskolában, melyeket a nagy váradi kongresszus határozataiból ezentul fognak szervezni. Ide vág ez a kérésünk is, hogy az étlap a magyar vendéglőkben egy nyelvű legyen: kizárólag magyar. Az idegen vendégnek megmagyarazhatja a pinczér előszóval, hogy mi enni inni valót kaphat. Galicziában például nem látni más étlapot, mint tiszta lengyelt, pedig Galiczia egészen Ausztriához tartozik.

* **Családi dráma.** Bécsből jelentik nekünk: A Langedasse 16. számú házában halva találták ma reggel özvegy Prossinagnét, a kit revolverlövessel öltek meg. A gyilkosságot testvére, Schiestl dr. ügyvéd követte el. Schiestl dr. még tegnap este eltűnt, ma azonban megtalálták a szerencsétlen ember holttestét is a rekavinkeli vasuti alagutban Schiestl még tegnap este fölbölte magát az alagutban s egy vonat keresztülrobogott rajta. Kiderült, hogy az ügyvéd elköltötte a maga és nővére vagyonát, sőt ügyfelei pénzéből is elspekulált kétszázezer forintot.

* **Budavár visszavételének évfordulója.** Budavárának a törököktől való visszavételének évfordulóját szept. 2-án reggel ünnepi misével ünnepelték meg a koronás Mátyás-templom lorettói kápolnájában. A kápolnában van elhelyezve az életnagyságu Mária-szobor, a melyet II. Ulászló készített márványból. A templomot a törökök bírták tudvalevőleg 145 éven át, s ez volt az ő Aeskij dzsami-juk, főegyházuk, a hol 1541-ől 1686-ig istentiszteleteiket tartották. A törökök a Mária-szobort befalazták. A vár bevételekor, szeptember 2-án a bombázástól a szobor falazata összeomlott s előkerült a Mária-szobor a törökök nagy rémületére s a keresztyénség nagy öröme. Az ünnepi misét dr. Nemes Antal budavári apátplébános mondotta előkelő és nagyszámu közönség jelenlétében.

— **Orvtámadás lóhátról.** A sokholmi tüzérsgyi gyakorlóterem aratlanul szenzáció történt a minap. Stendahl őrnagy odalovagolt Vennerberg őrnagyhoz, a trónörökös hadseregéhez, kezét fogott vele, sőt barátságosan kérdészködött is tőle egyetmást, de aztán hirtelen előrattotta revolverét s háromszor rásütötte Vennerbergre, a ki karján megsebesült.

Stendahl őrnagy, mint ha semmi sem történt volna nyugodtan ült a lován, a mikor látta, hogy Vennerberg ütege felbeszakította a gyakorlót, odalovagolt és kezdezködött, hogy mi történt, azután sarkantyuba kapta a lovát es a városba vágatott. Körülbelül egy óra mulva megjelent a kaszarnyában és Brak ezredesnél jelentkezett. Stendahl ezt mondta:

— Ezredes ur, jelentem, hogy rálöttem Vennerberg őrnagyra.

— Mar tudom, felelte az ezredes. Mi oka volt erre az őrnagy urnak?

— Vennerberg évek hosszu során át üldözött.

— Milyen tettekben nyilvánult az az üldözés.

— Az üldözés tisztara hipnotikus volt és most kötelességemnek tartottam, hogy üldözömet lőjjem.

Ezt később még többször ismételte Stendahl őrnagy, a kit megfigyelése végett kórházba szállították. — Az őrnagy minden valószínűség szerint megőrült.

* **László főherceg halálának évfordulója.** Négy esz endeje dördült el az agyai erdőben az a végzetes puskalövés, amely az itju László főherceg életét kioltotta. Ennek a szomorú napnak az évfordulója Klotild főhercegaeszony Sztaray grófnő udvarhőgyének kíséretében Kisjenőre utazot. A főhercegaeszony Kisjenőről egyenesen az agyai erdőben, a végzetes szerencsétlenség színhelyén emelt László kápolnába ment, ahol Oltványi lelkész mondott csendes misét a szerencsétlenül járt ifju lelkiüdvéért. A főhercegnő udvarhőgyével még azon nap este isszatért Bicsuthra.

* **Lelketlen anya.** Lőcséről írja tudósítónk, hogy Bacsa Anna kolofalui 15 éves hajadon ujszülött gyermekét megfolytotta s aztán a kis holttestet a padláson elrejtette. A dolog kiderült s a bűnös anyát letartóztatták.

* **Díjlövészet.** A vasárnap tartott díjlövészet alkalmával díjat nyertek: Legjobb mélylövészel Szabó Sandor 4 korona. Legtöbb körlövészel Fürst Ödön 4 korona.

* **Egy kis csillagszat.** Itt van szeptember hónap, az ősz hava. E hónapban a nap 1 óra 30 perczzel fogy s 23-án reggel 8 óra 1 perczzor a nap a Merleg jegyébe lép, a mi hivatalosan is jelenti az ősz kezdetét. Holnap 13 óra 19 perczyi lesz a nap hossza, mert a nap 5 óra 20 perczzor kel es 6 óra 30 perczzor nyugszik; 30-án azonban már 5 óra 50 perczzor kel es 5 óra 39 perczzor nyugszik a nap, hossza tehát csak 11 óra 49 perczzor lesz. A hold járása a következő: ujhold 5-én 4 óra 4 perczzor reggel lesz; első negyed 11-én éjjel 11 óra 15 perczzor; holdtölte 19-én déután 1 óra 48 perczzor es utolsó negyed 26-án delután 4 óra 19 perczzor. E hónap ünnepekben nem bővelkedik; egy ünnepe lesz csak: Kisasszony-napja, mely 9-ére, péntekre esik, s melyet az Orangyalok vasárnapja előz meg. Nevezetes nap e hónapban szeptember 29-ike Szent Mihály-napja, mely a gazdaságokban a nyári munkák végét jelenti, mikor a földékről a nép behurczolkodik a falvakba, városokba. Es gyászos nap e hónapban szeptember 10-ike a mikor Erzsebet királyné áldott életét gyilkos kéz oltotta ki es szeptember 18-ika a királyné temetésének napja!

* **A női zenekar** a Corso kávéházban már csak néhány napig fog hangversenyezni. Naponta nagy tetszésben részesülnek es sok hallgatójuk akad.

x **Alföldi Károly** tánciskoláját f. évi szeptember hó 12-én, kedden megnyitja. Beiratásokat elfogad bármely időben lakásán, Péterfia utca 2. sz.

x **A Szepes-sóstó** tőszomszédjában levő tanya 21 hold föld eladó; vasuti állomás a város felől. Czim a kiadóhivatalban.

x **Teljes ellátásra** egy vagy két tanuló főpiaczon lakó családnál elvállaltatik. Czim a kiadóhivatalban.

x **Az iskola kezdetével** városunkba érkező tanuló-ifjuság fehernemű szükségletének ellátására ajánlja nagy választéku es előnyös áruraktarat **Kardos László** Kossuth-utca.

Poros uton.

Irta: **Gondy Károly.**

Porra, vízzé válik minden mekhanikai műveletünk és szerves alkotásunk. Az összetett elemeket bármint is kötjük, az idő és elemere felbontja. Pusztul, rongyolódik a szerkezet, mi egyszer hasznos szolgálatot tett.

Ujjani, pótolni kell az elemeket, melyek a szolgálatra csoportosított tömegeből kiváltak, hogy az ujhodásban, az ujjá születésben a feláradás eszméjét hirdethessük.

Az állam, ugy kicsinyben a magánháztartásban szerepel a Tartozik-Követelék függőlyes rovata. Minden függőség! semmi sem független a világon: a mit annak nevezünk, az csak viszonyos. A kötelektelen elemek ujra sort visznak: örök halál nincsen, csak pihe nés . . .

Conspiratioval jár a respiratio: a lélegzetvételeit sok káros elem befolyásolja. Pipa füst, a czai por és rossz lelkiismeret a tüdő furdanc-ai. Boldog, ki jó lélekkel és ép tüdővel massza a svájci hegyeket és kerüheti az utca és a patika porait!

Nagy az uthalózat e széles hazában hova gőzgép nem jár, de még sűrűbb az erkölcselenség szakadatlan halója, hol a pusztá jó szökönyen átsiklik. Mi porban, bűben naponta mint a friss élesztőtől kelünk; tőlük dagad kebelünk. Nem tulzás, ha a hit azt tartja: hogy lapjában hétszer botlik az ember, kivált a külváros kövezetlen porondján. Sok tüdőbeteg nevel a Makk Ádám, meg a makk É v a; itt az ideje, hogy eszünkön járjunk és ne mindent a kormánytól várjunk.

Az évente 98,000 tüdővészben elhaltak listájában a mi városunknak is van része és ijjesztőleg mereszti a szeméit, hogy a temetkezés, mit még 30 év előtt házilag kezelt, most már egy negyedik kegyeletes válalattal szaporodott.

A por és porok ölik az emberiséget. Jól mondta azt Bodossy Pali: »Mig az ember a Peterfián az erdőre jut, kész vályogot kóp.« A jó ut fókelleke a l o c s o l á s, annak idejében, mikor az ég elfordítja könnyes szemét tőlünk és mi száraz torokkal epedezünk az eső után. Bűnő Magdolna! be szép könnyeid hullása között a megérés! . . . de világra és ne ágyuszóra nyiljon meg a magas bolt. Az eget imával ostromoljuk.

A miniszter nagy kegyesége folytán végre a kaniku a farkán locs-pocsbán uszik a kő de a port kímélik, csak lokalizálják. A miniszter annyi ünnepi porhintés közepette nem csoda hogy késett, de különben is országosan tudva van, hogy a »debreczeni por« speczfálítás: nem art a tüdőnek, meg ha kanálal is szedik. Bizonyosága, hogy a poros tájakon századok óta patika nem létezett, de még doctor sem igen lakott; kivéve Szentpályt. No annak csak irni kell, a port a pacziens stante pede a kapujában szedheti.

Locsoljunk is hűségesen; ne csak amugy husvéti szokás szerinti rózsavízzel a kebleket, de a járda közti port. Mert a földhöz ragadt polgár, kinek a Pereczes utcán van a vi-kója és a Rakóczy és Nyomató utcán hordja a kenyérét, nem mehet minden esztendőben Ostendébe rákokkal enyelegni. Eleg rakes és rókás itthon a mi állapotunk: lassan haladunk — de nem ott hol kellene, és egyre ravaszkodunk.

A Badosos utcai járdát és a D e g e n f e l d tért nem is a mi menyecskéink szép szeméért ujjtik, de a Tisza-ház, a Tisza laz ezt így parancsolja: demonstratio S z é l l ellen.

Egy patkány: Tant de bruit pour eme omelette! Árpád és Bocskay terek még mindig a Szaharát képviselik. Csak roka, foka legyen; a harmadik nyuzás is lehetséges. Kivált ha előtte a bőrt három részre osztjuk. A nagy ut és járda adó mellett meg kövezet és aszlat pótlék, még ráadásul büntetés terhe alatt magunk locsoljunk, kaparjunk, hát aonyi bőr egy rókából alig telik. Vagy igaz! az embernek het bőre van! . . . Tisza Kalmánt plane róka-prémbe festette Benczor. Talán nem jól festette, ha ő maga is abban fest legjobban?

Ah! Itt vonul el ünnepélyes léptekben a diszes locsoló keszlet! Nyissuk ki az ablakot . . . mily ritka élvezet! de még a haszna?! Elértük végre azon velencei állapotot, hogy drága butorainkat és hivatalos aktáinkat nem lepi be a por . . . tíz év múlva is azt hisszük, hogy most kerültek az iktatóból. B-teg sem igen lesz és az orvosok bátran mehetnek a fürdőbe kuráltatni magukat. Mi csoda Eldorádó: teremti a locs-p cs, há majd a goodolat is vízi uton con amore a gondolan jár és nem úgy bolond szél módra emeleti lakásunkba kopogtat . . .

De miért hullatja itt a jó uton keserves könnyeit és nem a Csapón, a makkadámon, hol a borju-hu-t ellepi a kóporral elegyített fiakker-por?

Ah! de ah, menyi pernye hull az ablakon! . . . szent Isten . . . itt tűz van közelben! . . . de ki mondta messze van?! . . .

Városunkban t ü z j e l z e s belső titkos uton, legnagyobb csendben történik nem jár az oly lármavá, mint mikor adóban elhajtják a tehenet. Oly óvatossággal megyen vegbe mint a figyelmes cseléd, midőn lábujjhegyen viszi a friss mosdó vizet a háló szobába, de a talat éppen alvógazdaja ágya előtt el ejti. A kimelenek aztán az a vége hogy az alvó ijedteben még talpra is áll; . . . Hatha a hydrophor öröme a menyezetlen, át az arczára l-szal?! . . . Mástutt még mindég a régi szokás divik: a vörös kakas kukorikolt. Milyen jó lett volna, — ha a Piaczról befordult viz szekér ott a Schaffer haz előtt megáit, bol az istáló elmenőjében legjobban égett. Hat az Ő. T. hogy működhesen, ha nem vesz tudomást a tűz felől és csak reggelre tudja a ropogós D. E-ből hogy a s omszédjában mily drukkbán voltak midőn Ő. mélyen aludt. Az a pár F. T. bizony magában nem otja el a toronyot, a két emeletes hazat. De még hány éber szomszéd szinte a kéteégbe esettek segélyere?! . . .

Nezet-m szerint a kerület számát kevés megszakitással üttetői kellene a vészharangon. A hazi gazda legalább értesítést vesz égő hazáról, kivált ha nem lakik benne.

Bizony nem igazság, hogy a kikövezett fő utcára hull egyre a város áldása, midőn házainak lakrészei a nyárara többnyire üresek és vagyonos bérlei messze földön szivják a fenyvesek ózogat, míg az itthon maradt nép a poros utakon undorral látja a dögök és dinnye hajak aszalványait!

A por és por között: kevés a különbség mindkettő alatt jár. Csakhogy a p o r é k e s mig a por nálunk szörnyű éktelen.

IRODALOM.

A Vasárnapi Ujság szeptember 3-iki száma 31 keppel s a következő tartalommal jelent meg: »A kassai új színház« (képpel). »Karlsbadból.« Költemény Fejes Istvántól. Regénytar: »Híres szerelmesek: Bothwell és Stuart Maria.« Történeti rajz (arczképekkel). A hadi fogoly. Elbeszélés, Irta Polevoi N. P. Orosznól fordította Ambrozovics Dezső (képekkel). »Följegyzéseim honvédeletemből.« Benicki Alajos 1848/9 iki honvédszázados emlékiratai. »Az iparművészeti iskola« (10 képpel az orsz. magyar iparművészeti iskolából.) Györgyi Kálmántól. »Az idei interparlamentáris konferencia Krisztiániában.« (képekkel). »Arany-ünnepély Nagyszalontán« (képekkel). »G y u l a i Pal beszéde a n a g y s z a l o n t a i Arany ünnepélyen.« A szegedi országos kiállítás (képekkel). Kisteleki Edétől. »Paulus Diaconus« »Franciaország középatrika birtokos (képekkel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és Egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok egészítik ki a lap tartalmát. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 2 frt, a »Politikai Ujdonságokkal« együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóvitalában. (Budapest IV, egyetem-utca 4, szám.) Ugyanítt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, egész évre csak 2 frt 40 krajczár, félévre 4 frt 20 kr.

KÖZGAZDASÁG.

Mesterséges trágya gyümölcsfák alá.

Azon kérdésre, hogy mely műtrágyafélék váltak be a gyakorlatban legjobban a gyümölcsfák trágyázásánál, nem lehet általánosságban kielégítő feleletet adni, mert a trágya hatása függ a talaj szerkezetétől és az alkalmazás idejétől, az azonban bizonyos, hogy a gyümölcsfának növekedéséhez és gyümölcsének kiképzéséhez csekély mennyiségű nitrogénen kívül mindenképp elött foszfor-av káli és mézre van szüksége. Ebből azután az következik, hogy a gyümölcsfák trágyázására az olyan műtrágyafélék ajánlatosak, melyek főképpen káli, foszforsavat és meszet tartalmaznak, kivéve, ha a talaj a megnevezett tápanyagok egyikét kielégítő mennyiségben tartalmazza.

Szuperfoszfát és thomas salakon kívül tehát káliot vagy e helyett fahamut adjunk. Kierjedt vagy fris trágyalé kellően felhígítva szinten sikerrel használható az emittet trágyafélékkel egyetemben, miután ugy káliit, mint nitrogént tartalmaz. Tulsok trágyalevet azonban ne alkalmazzunk, mert ezáltal a káliumtől több nitrogént adunk, minek következtében tulerős lesz a fásajtások növekedése és esetleg különféle megbetegedésre adhat alkalmat. A trágyalé egymagában fatrágyaul amugy sem alkalmas, miután csekély a foszforsav tartalma. Ugyanez mondható a fa amuról is, melyet sokfelé ajánlanak gyümölcsfatrágyaul. Ha fahamut akarunk használni, ajánlatos egyidejűleg nitrogént, főképpen pedig foszforsavat is adni, mert csak ez esetben érhetjük el a kívánt — hatást. A trágyázás ideje függ főképpen annak céljától, másrészt pedig a felhasznált trágyaféléktől. Ha a felhasználandó trágyafélék a tápanyagokat nehezen oldható alakban tartalmazzák, lehetőleg már ősszel vagy a tél folyamán trágyázzuk. Ha azonban oly trágyaféléket használunk, melyekben az egyes tápanyagok könnyen oldható alakban foglaltatnak, elegendő tavasszal trágyázni. Ha a termőrégyek kiképezését akarjuk előmozdítani, akkor legjobb a nyár folyamán könnyen oldható trágyafélékkel trágyázni. Ismeretes, hogy a gyümölcsfák termő rügyei már előtte való nyáron fejlődnek ki. Ezeknek képződésére a fának tápanyagokra van szüksége, a melyeket okszerű trágyázás által juttathatunk neki, a fejlődés idejében. Ezáltal, továbbá megfelelő ápolás mellett, képessé tesszük a gyümölcsfát arra, hogy minden esztendőben termékeny lesz, tehát terméshozamát szaporitjuk. — Az ugynevezett nyári trágyázás által meggátoljuk az éretlen gyümölcsök lehullását és azoknak teljes kifejlődését mozditjuk elő. Hogy teljes sikert érhesünk el, igen fontos, hogy a trágyázás helyesen végeztessék. Mindenekelőtt arra ügyeljünk, hogy a trágya ne közvetlenül a törzshöz, hanem attól egy bizonyos távolságra kerüljön. A fa koronája által beárnyékolat területen lyukakat ássunk 0.5—0.75 méternyi mélyeket, azokba rakjuk a trágyát, azt megöntözzük, ismételt öntözés által a trágya feloldását elősegitjük és egyuttal annak a talajban való eloszlását előmozditjuk, miáltal annak a hatását is biztositjuk.

Nem szabad elfelejteni, hogy a fa gyökerei egészen a korona által beárnyékolat kerületig terjednek s a finom hajszál, illetve szívógyökerek itt vannak. Minél több a fán a gyümölcs, annál erősebben kell megtrágyázni. Celszerű a trágyázást tavasszal megismételni, különösen akkor, ha a rügyképződés erőteljes és a fák bőven virágoznak. Minél idősebbek a fák és minél kevesebb fás-hajás rutatkozok rajtuk, annál bővebben kell trágyázni, mert ez esetben az adott tápanyagok nem gyümölcsképződésre fordittatnak, hanem a növekedést segítik elő.

Végül figyelembe veendő még az, hogy a trágyázás magában véve még nem elegendő, hanem gondoskodni kell arról is, hogy a fák nedvességben ne szenvedjen hiányt. — Száraz fekvésű helyeken és f r r ó nyarak al

kalmával, erre különösen kell ügyelni. Ugy öntözzük, hogy a nedvesség egészen a gyökérzetig juthasson, ne a tövét öntözzük, hanem a korona által beárnyékolt területet. Minden gyümölcsfa az ilyen ápolást bő termés-sel fogja meghálálni.

Sertés vásár.

Kőbányai sertés piac. Szept. 2. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kgm felüli) — kr. Közép p. kint 300—400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban Fiala közép (páronként 251—320 kg. 44—45 kr. Fiala könnyű páronként 240 kg. sulyban 44—46 krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 260 kg. f. sulyban 43—43 1/2 krig.

Sertés létszám: 1899. évi auguszt. hó 31. napján volt készlet 40.454 darab, szept. 1. felhajtott 224 drb, 1899 szept. 1-en elszállított 625 db. 2-ára maradt 400.73 db. A hizott sertésüzlet irányzata változatlan.

Budapesti gabonátözsde.

Szept. 2.

A készaruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilós	Ar 100 kg.		kilós	100 kilogramm ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági	76	8.25	8.35	80	08.65	08.80
"	77	8.35	08.45	81	08.75	00.00
"	78	08.40	08.55	82	—	—
Tiszavidéki	79	08.50	08.65	—	—	08.95
"	76	8.25	8.35	80	08.65	0.00
"	77	8.35	8.45	81	08.75	—00
Pestvidéki	78	08.45	08.55	82	—	08.85
"	79	08.50	08.65	—	08.55	—00
"	79	8.20	8.30	80	—	—
Fehérmegyei	76	8.30	8.40	81	08.65	—00.20
"	78	8.40	8.50	82	—	—
"	79	08.45	08.60	—	—	—
Bácskai	76	8.25	08.30	80	—	—
"	77	8.30	8.40	81	00.00	—00.00
"	78	8.40	08.50	82	00.00	—00.00
Északmag	79	8.45	08.90	—	—	—
"	78	8.50	8.55	80	—	—
"	79	8.55	8.65	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Ar	Ar
Rozs elsőrendű	uj	70—72	6.45 6.55
" másodrendű	"	—	6.35 6.45
Árpa takarmánynak	"	60—62	5.55 5.90
" égetni való	—	62—64	5.45 5.95
" serfözdei	—	64—66	9.60 7.55
Zab	—	39—41	5.45 5.65
Tengeri hánsági	uj	—	4.70 4.85
" más nemű	"	—	0.00 0.00
Repce hánsági	—	—	11.30 11.80
Köles	—	—	4.15 4.45

CSARNOK.

Nem lehetünk egyenlők.

(Elbeszélés.)

Folytatás és vége.

Anyja meg ezalatt otthon siratá el fiát, a ki nem lesz többé szerető gyermeke.

Még nincs kezében a vagyon, már is megveti, félretolja őt.

Nem foglalkozhatik vele? El akarja érni a világot? Természetesen. Ó nem illik bele a fia jövőndő világába. Szegyenleni való nyűg lenne rajta; jobb ha itt marad, a hol még tisztelni is fogják váratlan gazdagságáért; kap hazat... hazat — gyermekeért.

És sirt, mint akkor, a mikor férjet temették.

Dehogy is egyforma az ember, teremtve Isten képére és hasonlatosságára. Csak hasonlatosságára.

A rokonok nem fogadták el Szigefridet. Nem ismerték. Rájuk nézve nem létezett Vanallan Henrik. Régen kilépett a családi közösségből. Tehát igényt sem tarthat a családi vagyonra örököse.

Szigefrid kénytelen volt pört indítani a rokonság ellen.

A család azzal védte megtámadott igényét, hogy Vanallan Henrik a családhoz és hagyományaihoz nem méltó házasságot kötött.

Az özvegy bárónénak föl kellett jönnie személyesen: vallomásokat tennie, bizonyítékokat szereznie, hogy tisztességes uton lett Vanallan Henrik nejevé; a munka nem szegyenletes valami, hogy atyja munkával kereste kenyerét, ő is munkájával szerzé meg kelen gyéjét s munkájával igyekezett javítani életmódjukat, ez inkább nemes tett; nem teszi mesalliance-szá a házasságot.

A törvény odaitélte az örökség főrészt Szigefridnek.

Teljesült tehát vágya. Gazdag lett egyszerre. Megnyitotta a büvös vasajtó, mely mögött zarva állott, rá nézve a világ fényesége. Nem kellett már dolgoznia; mulathatott abból, a mit mások keresek az ő számára. Bódult fejjel dőlt neki az élvezésnek; egyszerre akarta megízlelni a világ minden édes-ségét, melyet eddig még üvegen át sem bámulhatott, melynek csak hire jutott el hozzájuk, a kis városba.

És ha már ennyi örömet adott neki a sors a hosszú szűkölködés, viszontagságos élet után, mért ne törekedjék még többre is? Gazdag. De mért ne legyen dusabb? Czimének megkerült ragyogása. Mért ne csillogjon rajta hatalom is. A nével és pénzzel faradság nélkül lehet megszerezni a dicsőséget.

Hogy elérhesse mohóra nőtt vágyainak minden célját, összekötetésbe kell lépnie valamely nagy családdal. El kell felejtetni a külvilággal, hogy egy nemtelen ág is csuszott a szemésbe. Be kell takarni valamely tekintélyes fa messze érő lombjaival.

Meg fog házasodni. Keres egy rangra, gazdagságra céljainak megfelelő leányt. Csak ez hiányzik még boldogságából. Mert ő nem az atyja sorsát tekinti boldogságnak. Gond, küzdelem szárnyát szegik minden nagy törekvésnek. Ó nem akar gondot hagyni örökül ivadékaiknak. Ezzel tartozik önmagának, tartozik leendő családjának. Ó is előráthatta volna apját a sírból, hogy kérdőre vonja, mért rontotta meg gyermekének is a sorsát, a mire semmi joga sem volt.

Nem engedi, hogy ilyen vádat keljen valaha gyermekeiről hallani.

A jólétben, az új szokások között megváltozott egészen az alakja. Kezdett hasonlítani daliá atyjához; megcsinosodott, megimodott a gondtalan eleben, elsajátította hamar a divatos modort, hiszen vérebén volt a nagy uri tempó, csak megnyilatkozni nem volt alkalma eddig.

A társaság kedvelt tagjává lön nemsokára.

Hanem a hol csak szándékát nyilvánítá, hogy óhajana a családdal szorosabb viszonyba lépni: mindenütt udvariasan ajtót mutattak neki.

Családfájába egy vadág van beoltva. Megrontja a nemes galyat. Keressen másféle nőt; kérje meg gazdag parvenük leányát, az örülni fog, hogy bárói koronát himezhetsz talteritőjére. Vagy vegyen el egy szegény mágnásleányt. Az megváltóját fogja benne látni. Ez is eredmény, ez is hivatás, szép hivatás.

Egyik ajtó a másik után zárult be előtte. Ámde másnap azért szives mosollyal üdvözlök az utcán, kezét szorítanak vele a páholyban, megszólítják a löverseny-tér tribünje előtt. De magukhoz nem emelik. Még sem egyforma az ember.

És ő azért nem hagy föl reményével, hogy gazdag, rangbeli hölgy családja által viteti magát magasabbra. Ha itt benne oly szűk a szemkörűk, oly közellátók, hogy felülnek az embernek, a kis nemtelen galy, mely véletlenül jutott törzsükbe: majd lesz a külföldön, a ki hajlandó párosítani koronáját az övével.

És jár szorgalmasan a fürdőbe, a futtatásokra, városról- városra, mindenütt keresve a legelőkelőbb családok társaságát. Tudja, hogy hódítani fog, előbb, vagy utóbb; de kitart törhetetlenül.

Othon meg, a kis város egy félreeső kerijében, a csinos nyaraló egyik szobácskájában minden este könnyes fohász rebben el az édes anya ajkairól. Az asztalkán fekszik előtte a jószágkormányzó levele, kéri, intse meg fiát, ne fogadjon, ne tékozzoljon annyit, mindig több és több pénz kell neki, a kölcsö-

nök már kezdenek kimerülni, a jószág nem hitbizomány s hamar kicsuszhatik az ifju báró laba alatt. Már kárognak is a varjuk fölötté, nem régen össze-vissza nézte a szomszéd bérle. Rosz omen. Akkor megy birtokot nézni, mikor más érzi a föld szagát...

A báróné elteszi a levelet. Nem rontja meg fia szórakozását. Ugyis azt írta, hogy nemsokára megjön. Majd akkor szól neki. Szóval jobban el lehet intézni az ilyen kényes ügyet...

Egy hét múlva ismét kap levelet a báróné fiától, hogy megint nem jöhet. Epsomban nagy-szerű a társaság, oda kell mennie. Majd megjön onnan, vagy máshonnan, de még a télen megjön...

Szerkesztői üzenetek.

Ifj Szilágyi Imre. Az egyiket mai számunkban megtalálhatja. A másikat is közlendő közö soroztuk.

K. M. . . . ly. Hogy gróf D. I. még nem kegyelmes ur az már meg irtuk.

V. S. . . . u. A kollégájának van igaza, mert Walsin Eszterházi nem szokott kalá-berezni.

Kishivatalnok. Az olyan szórakozás sok pénzbe szokott kerülni. Vigyázon!

Grósz S. Nem közölhető. Üres dolog nincs semmi értékök.

Nem közölhető E Kovács Csu'a emléke. Lemondás. Az öreg ur. Kis szobám-ban.

1023/1899. v. k. szám.

Árverési hirdetés.

A debreczeni kir. járásbiróságnak V. V. 169/4. 1899. P. számu végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Klein Miksa részére Trázi Róza és Balogh Mihálytól 135 frt tőke, ennek 1899. évi Febr. hó 8-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 30 frt 20 kr. perköltség erejéig a fizetett 100 frt betudásával 1899. évi Mártius hó 29-én bíróság lefoglalt és 588 frtra becsült butorok és egyéb ingóságok 1899. évi szeptember hó 5-én délután 3 óraker kezdetét veendő és Debreczenben Szent-Anna-utca 52. sz. alatt megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Debreczen, 1899. évi augusztus hó 15-én.

Bódogh Zsigmond
birói kiküldött.

Olcso kerítések! Olcso kerítések!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára.

BUDAPESTEN, VIII. ker., Üllői-ut 48. sz.

Gyárt és szállit: gép- és kézi-sodronyfonatokat, tűskés sodronyt, pánthusalt: erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekerítésére olcso árak mellett. Nyaraló, park- és erkély-rácsokat, valamint csinos és erős kiviteli kapukat és ajtókat vaskezes sodronyfonat és kovacsolt vasból; ugyszintén diszes virággy- és gyepkerítéseket és favédő-kosarakat. Továbbá: föld- és kavicsrostákat; szőlőbogyó-rostákat, magtárolórostályokat; ökörszék-kosarakat; szikrafogókat; gabonaválasztó-hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronykö-pennyel való ellátását.

Rostaszöveteket és fonatokat szelőlőrostákba.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen.

Jutányos és pontos kiszolgálás.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélboriték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

 nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

 reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenek, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

 igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.